

Asia: VM158:00/2020 VN/22283/2020

Luonnos hallituksen esitykseksi laeiksi valtionavustuslain ja valtiokonttorista annetun lain muuttamisesta

1 Lakiehdotus valtionavustuslain muuttamisesta

Valtionavustustoiminnan tietojärjestelmä 32 a §:n 2 momentti: Onko valtionavustustoiminnan tietojärjestelmään tallennettavien tietojen laatu säännelty riittävän tarkasti ja onko perusteltua, että tallennettavien tietojen laadusta ja tallentamistavasta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella?

Tietojen laadusta ja tallentamistavasta on perusteltua säätää tarkemmin valtioneuvoston asetuksella tai vaihtoehtoisesti muulla selkeällä ohjeistuksella, joka on tasapuolisesti kaikkien valtionapuviranomaisten saatavilla ja tiedossa. Tarkemmassa ohjeistuksessa on syytä ottaa huomioon myös järjestelmän suhde Kansalliseen palvelutietovarantoon: avustukset ovat julkishallinnon palveluita, jotka tietyssä laajuudessa täytyy kuvata myös palvelutietovarannossa.

Valtionavustustoiminnan tietojärjestelmä 32 a §:n 4 momentti: Onko perusteltua, että valtionapuviranomainen voi toistaiseksi käyttää omaa valtionavustusten käsittelyyn ja hallintaan tarkoitettua tietojärjestelmää lakiehdotuksessa säädetyin edellytyksin vai tulisiko lakiehdotuksen lähtökohtana olla, että valtionavustustoiminnan tietojärjestelmään käyttöönotto tulisi kaikkia valtionapuviranomaisia sitovaksi riittävän siirtymisajan jälkeen?

Mikäli näyttää siltä, että yhteinen VA-tietojärjestelmä tulee soveltumaan sujuvasti varsin monipuolisen valtionavustusvalikoiman käyttöön, ottaen huomioon hankkeen kaikki tavoitteet, tietojärjestelmän käyttöönotto voi olla velvoittavaa riittävän siirtymisajan jälkeen tai esimerkiksi aina siinä vaiheessa, kun eri valtioapuviranomaiset joka tapauksessa uusivat omia järjestelmiään. Mikäli annetaan mahdollisuus käyttää omaa tietojärjestelmää toistaiseksi, niin käytön edellytyksiin tulee sisällyttää myös vaikutukset asiakaspalveluun ja avoimuuteen.

Valtionavustustoiminnan tietojärjestelmä 32 a §: Onko ehdotettu säännös yleisesti perusteltu vai tulisiko sen sisältöä jossain suhteessa tarkistaa? Jos säännöstä tulisi tarkistaa niin miten?

-

Valtionapuviranomaisen tiedonhallintaa koskevat velvoitteet 32 b §:n 1 momentti: Onko perusteltua, että kukin valtionapuviranomainen toimii tiedonhallintalaissa tarkoitettuna tiedonhallintayksikkönä, vai tulisiko tiedonhallintayksikölle kuuluvien tehtävien toimivallasta säätää jollakin muulla tavalla?

Valtionapuviranomaisten toimiminen tiedonhallintayksikköinä on perusteltua.

Valtionapuviranomaisen tiedonhallintaa koskevat velvoitteet 32 b §:n 2 momentti: Onko säännöksen 2 momentissa säännelty tietojen tallentamisvelvollisuus perusteltu ja jos on, tulisiko tallentamistavasta säännellä tarkemmin?

Tietojen tallentamisvelvollisuus on perusteltu. Tarkempaa sääntelyä ei tarvita, muu ohjeistus riittää.

Valtionapuviranomaisen tiedonhallintaa koskevat velvoitteet 32 b §: Onko ehdotettu säännös yleisesti perusteltu vai tulisiko sen sisältöä jossain suhteessa tarkistaa? Jos säännöstä tulisi tarkistaa niin miten?

-

Henkilötietojen käsittely 32 c §: Onko säännöksessä ehdotettu Valtiokonttorin ja valtionapuviranomaisen yhteisrekisterinpitäjäyys perusteltu lähtökohta ja jos on, tulisiko sen sisällöstä säätää tarkemmin?

-

Henkilötietojen käsittely 32 c §: Onko säännöksen 2 momentissa säännelty henkilötietojen luovuttamista koskeva poikkeus säännelty riittävän selvästi ja soveltamisalaltaan riittävän kattavaksi?

-

Henkilötietojen käsittely 32 c §: Onko ehdotettu säännös yleisesti perusteltu vai tulisiko sen sisältöä jossain suhteessa tarkistaa? Jos säännöstä tulisi tarkistaa niin miten?

-

Tietojen ja asiakirjojen säilytys ja arkistointi 32 d §: Onko valtionavustustoiminnan tietojärjestelmään tallennettavien tietojen ja asiakirjojen yleinen 10 vuoden säilytysaika siihen liittyvine poikkeuksineen perusteltu lähtökohta?

-

Tietojen ja asiakirjojen säilytys ja arkistointi 32 d §: Onko säännöksen 2 momentissa ehdotettava Valtiokonttorin ja valtionapuviranomaisen toimivalta tietojen ja asiakirjojen arkistoinnin osalta riittävän selvä?

-

Tietojen ja asiakirjojen säilytys ja arkistointi 32 d §: Onko ehdotettu säännös yleisesti perusteltu vai tulisiko sen sisältöä jossain suhteessa tarkistaa? Jos säännöstä tulisi tarkistaa niin miten?

-

Voimaantulosäännös: Onko ehdotettu erillinen siirtymäaika lain 32 b §:n 2 momentissa säännellylle tietojen tallentamisvelvollisuudelle perusteltu ja oikean pituinen vai olisiko perusteltua, että tallentamisvelvollisuus tulisi voimaan samanaikaisesti lain yleisen voimaantulon kanssa?

Erillinen siirtymäaika on perusteltu. Valtionapuviranomaisia on useita ja useimmissa lienee useita viranhaltijoita hoitamassa avustusasioita, joten tietojen tallentamisen käytäntöjen opetteluun ja käyttöönottoon on varattava aikaa. Toisaalta avustuksen hakijoiden tiedonsaannin helpottamiseksi prosessi on hyvä saada toimimaan suhteellisen pian ja kattavasti riippumatta siitä, missä tahdissa ja

laajuudessa yhteinen järjestelmä muuten otetaan käyttöön. Mikäli järjestelmä saadaan teknisesti valmiiksi viimeistään vuoden 2022 alussa, on esitetty siirtymäaika sopiva.

2 Lakiehdotus valtiokonttorista annetun lain muuttamisesta

Valtiokonttorin tehtävät 2 §: Onko valtiokonttorin uusista lakisäätteisistä tehtävistä säädetty riittävän selvästi?

-

Valtiokonttorin tiedonsaantioikeus 2 c §: Onko Valtiokonttorin oikeudesta saada tietoja muiden viranomaisten rekistereistä säädetty riittävän selvästi ja kattavasti?

-

Onko ehdotettu lakiehdotus yleisesti perusteltu vai tulisiko sen sisältöä jossain suhteessa tarkistaa? Jos lakiehdotusta tulisi tarkistaa niin miten?

-

3 Lakimuutokset ja valtionavustustoiminta

Onko hallituksen esitys perusteltu ja sisällöltään oikeassa suhteessa asetettuihin tavoitteisiin?

-

Valtionavustustoimintaa ja yhteisiä tietojärjestelmäpalveluja koskevat yleiset havainnot

Valtionavustustoiminnan kehittämisen tavoitteet ovat oikein hyvät. Toisaalta lausuntoaineistossa eritellyt riskit ovat myös varsin tunnistettavia. Jotta yhteinen palvelu helpottaisi eikä hankaloittaisi avustustoimintaan liittyvää työtä ja tiedonsaantia, sen tulisi olla riittävän joustava mutta samalla riittävän yleisluontoinen. Järjestelmän kehittämisessä kartoitetaan toivottavasti laajasti erilaisten avustustyyppien piirteitä ja tarpeita.

ELY-keskusten ja KEHA-keskuksen yhteisen YA-järjestelmän kehittämisessä ja käyttöönotossa on huomattu, että yhteisen tietojärjestelmän ja toimintamallin huoltamiseen, ylläpitoon, kehittämiseen ja käyttäjien neuvomiseen on varattava jatkuvaa resurssia. VA-järjestelmän osalta tämäntyyppinen rooli on esitetty valtiokonttorille, mikä vaikuttaa luontevalta ratkaisulta. Käyttäjien koulutus ja neuvonta näyttää kuitenkin jäävän eri valtionapuviranomaisten vastuulle. Tätäkin kannattaisi hoitaa osittain keskitetysti, jolloin vältettäisiin päällekkäistä työtä ja toisaalta voitaisiin helpommin huolehtia linjakuudesta.

VA-järjestelmän suhde Kansalliseen palvelutietovarantoon jää hieman epäselväksi. Tätä on syytä vielä tarkentaa.

Avustusten maksatusta ei ole nähtävästi tarkoitus kytkeä samaan järjestelmään. ELY-keskusten ja KEHA-keskuksen YA-järjestelmä on yhteinen myöntäjille ja maksajille. Tämä on tuntunut toimivalta ratkaisulta.

Tuulinen Tanja
Keski-Suomen ELY - Ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue